

Taulukko 1: Lukutaidon kokeen arviointikriteerit

Pisteitys	Kokonaiskuva lukutaidosta	Vastauksen sisältöaineokset	Vastauksen esitystapa
12 p:n tehtävä: 12 p. 18 p:n tehtävä: 18 p. 30 p:n tehtävä: 30 p.	Erinomainen Vastaus osoittaa erinomaista kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallintaa. Kokeilas esittää ehyen ja oivaltavan tulkinnan lukemastaan tekstistä. Hän osaa eritellä ja arvioida tekstin sisältöjä ja keinoja, ymmärtää sävyjä ja tekstin eri merkitystasoja. Tulkinnassa on otettu huomioon tekstilajipiirteet ja tekstin tilanne- ja kulttuurikonteksti.	Vastaus täyttää erinomaisesti tehtävänannon ja kattaa keskeiset tehtäväkohtaisen sisältökuvauksen ainekset. Havainnot ovat monipuolisia, täsmällisiä ja osuvia. Päätelmät ovat oivaltavia, ja tulkinta on perusteltu vakuuttavasti teksti- ja kontekstihavaintojen avulla. Erittely ja tulkinnat nousevat sopivalle abstraktiotasolle. Vastaukseen on valittu tehtävän kannalta osuvat käsitteet, ja niitä on käytetty asiantuntevasti ja luontevasti.	Vastaus on kokonaisuudessaan erittäin selkeä ja helposti ymmärrettävä. Se on jäsennelty ja loogisesti etenevä kokonaisuus. Havainnot on ryhmitelty tarkoituksenmukaisesti. Omat tulkinnat ja päätelmät erottuvat selkeästi. Luettelomuotoinen vastaus on jäsentynyt ja hyvin muotoiltu.
12 p:n tehtävä: 10 p. 18 p:n tehtävä: 15 p. 30 p:n tehtävä: 25 p.	Erittäin hyvä Vastaus osoittaa erinomaista erittelevän lukutaidon sekä hyvää kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallintaa. Kokeilas esittää ehyen tulkinnan lukemastaan tekstistä. Hän tekee olennaisia havaintoja ja suhteuttaa ne tekstissä rakentuviin merkityksiin ja tekstilajiin. Hän kiinnittää huomiota tekstin eri merkitystasoihin ja tekee havaintoja ja tulkintoja sävystä ja tyylistä.	Vastaus täyttää erittäin hyvin tehtävänannon ja sisältää keskeisiä tehtäväkohtaisen sisältökuvauksen aineksia. Havainnot ovat osuvia. Pää- ja sivuasiat ovat tasapainossa. Päätelmät ja tulkinnat ovat uskottavia, ja ne yhdistetään tarkoituksenmukaisesti teksti- ja kontekstihavaintoihin. Erittely ja tulkinnat nousevat sopivalle abstraktiotasolle. Vastaukseen on valittu tehtävän kannalta toimivia käsitteitä, ja niitä on käytetty asianmukaisesti.	Vastaus on kokonaisuudessaan selkeä ja helposti ymmärrettävä. Se on jäsennelty ja loogisesti etenevä kokonaisuus. Havainnot on ryhmitelty, ja omat tulkinnat ja päätelmät erottuvat. Luettelomuotoinen vastaus on selkeä ja jäsentynyt.
12 p:n tehtävä: 8 p. 18 p:n tehtävä: 12 p. 30 p:n tehtävä: 20 p.	Hyvä Vastaus osoittaa hyvää erittelevän lukutaidon hallintaa, ja siinä on piirteitä myös kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallinnasta. Kokeilas tekee lukemastaan tekstistä tulkinnan, tekee olennaisia havaintoja ja suhteuttaa ne luettavan tekstin tekstilajiin. Hän tuo esiin tekstin sisällön, muodon ja tavoitteiden välisiä suhteita sekä tunnistaa sävyjä ja tyytlejä.	Vastaus täyttää hyvin tehtävänannon ja sisältää keskeisiä tehtäväkohtaisen sisältökuvauksen aineksia ja tehtävänannon kannalta olennaisia havaintoja. Päätelmiä ja tulkintoja on perusteltu tekstihavaintojen avulla, ja havaintojen yhteys tekstin merkityksiin käy ilmi. Vastauksessa on havaittavissa pyrkimystä abstraktiotasoltaan sopivaan erittelyyn ja tulkintaan. Tehtävään sopivia käsitteitä on käytetty pääosin asianmukaisesti tekstin erittelyssä.	Vastaus on kokonaisuudessaan selkeä ja ymmärrettävä. Jäsentely on kunnossa, pää- ja sivuasiat erottuvat toisistaan, ja havaintoja on ryhmitelty. Luettelomuotoinen vastaus on selkeä.

<p>12 p:n tehtävä: 6 p. 18 p:n tehtävä: 9 p. 30 p:n tehtävä: 15 p.</p>	<p>Tyydyttävä</p> <p>Vastaus osoittaa tyydyttävää erittelevän lukutaidon hallintaa. Kokelas kiinnittää huomiota pääosin olennaisiin asioihin, mutta poimii myös irrallisia yksityiskohtia tekstistä. Hän ymmärtää tekstin pääsisällön ja osaa suhteuttaa havaintojaan tekstin tavoitteeseen ja jossain määrin myös tekstilajiin. Lukutapa on kuitenkin enimmäkseen pinnallinen, ja syvempiä merkitysten tulkintoja on vähän.</p>	<p>Vastaus täyttää tyydyttävästi tehtävänannon ja sisältää osan tehtäväkohtaisen sisältökuvauksen aineksista. Sisältö voi olla suppea tai painottua osittain epäolennaisiin asioihin. Havainnot voivat paikoitellen olla yksipuolisia tai irrallisia. Päätelmät ovat pääosin uskottavia, mutta ylimalkaisesti perusteltuja. Joitakin merkkejä abstrahoinnista on havaittavissa. Tehtävään sopivia käsitteitä on käytetty tekstin erittelyssä, mutta niiden valinnassa tai käytössä voi olla puutteita.</p>	<p>Vastaus on kokonaisuudessaan melko selkeä. Keskeinen sisältö on ymmärrettävissä, ja vastauksen jäsentely on suhteellisen looginen. Havaintoja on pyritty ryhmittelemään. Luettelomuotoinen vastaus on melko toimiva.</p>
<p>12 p:n tehtävä: 4 p. 18 p:n tehtävä: 6 p. 30 p:n tehtävä: 10 p.</p>	<p>Välttävä</p> <p>Vastaus osoittaa välttävää erittelevän lukutaidon hallintaa. Kokelas ymmärtää tekstin pääsisällön, mutta puutteellisesti. Lukutapa on pinnallinen, ja vastaajan huomio kiinnittyy usein epäolennaisuuksiin. Vastauksessa voi olla myös virheitä tai väärinymmärryksiä. Lukutapaa ei välttämättä ole suhteutettu aineiston tekstilajiin.</p>	<p>Vastaus täyttää tehtävänannon osittain ja sisältää muutamia tehtäväkohtaisen sisältökuvauksen aineksia. Sisältö on suppea tai toistaa enimmäkseen aineiston sisältöjä. Havainnot ovat pinnallisia ja sattumanvaraisia. Vastauksessa voi myös olla yksittäisiä virheitä. Päätelmiä on tehty vähän, ja ne ovat yksioikoisia tai heikosti perusteltuja. Vastaus liikkuu pääosin konkreettisella tasolla. Tehtävään sopivia käsitteitä on pyritty käyttämään, mutta niitä on käytetty mekaanisesti ja paikoin virheellisestikin.</p>	<p>Vastaus on kokonaisuudessaan paikoin vaikeaselkoinen. Jäsentelyssä on puutteita, pää- ja sivuasiat eivät erotu toisistaan, eikä havaintoja ole ryhmitelty. Luettelomuotoinen vastaus on epäselvä tai esitystavaltaan epätasainen tai epäsymmetrinen.</p>
<p>12 p:n tehtävä: 2 p. 18 p:n tehtävä: 3 p. 30 p:n tehtävä: 5 p.</p>	<p>Heikko</p> <p>Erittelevän lukutaidon hallinnassa ja tekstin merkitysten ymmärtämisessä on puutteita, ja vastauksessa voi olla useita väärinymmärryksiä. Lukutapa on pinnallinen ja erittely vähäistä. Tulkintoja ei juuri esitetä, tai ne ovat epäuskottavia. Lukutapaa ei ole suhteutettu aineiston tekstilajiin.</p>	<p>Vastauksen yhteys tehtävänantoon on havaittavissa, mutta yhteys tehtäväkohtaiseen sisältökuvaukseen on heikko. Sisällöissä on virheitä tai vastaus on erittäin suppea tai aineistoa referoiva. Vastauksessa on muutama havainto, mutta ne ovat epäolennaisia tai virheellisiä. Päätelmät puuttuvat tai ne ovat virheellisiä, perustelemattomia tai epäuskottavia. Vastaus liikkuu konkreettisella tasolla. Vastauksessa voi olla mainittu jokin tehtävään liittyvä yksittäinen käsite, mutta sitä on käytetty epätarkoituksenmukaisesti.</p>	<p>Vastausta on kokonaisuudessaan vaikea ymmärtää. Se on heikosti muotoiltu, sekava ja jäsentymätön. Luettelomuotoinen vastaus on epäselvä ja heikosti muotoiltu.</p>
<p>0 p.</p>	<p>Riittämätön (hylätty vastaus)</p> <p>Tekstin ymmärtämisessä on selviä puutteita. Tehtävän aineistoa ei ole ymmärretty tai se on selvästi ymmärretty kokonaan väärin.</p>	<p>Vastauksella ei ole yhteyttä tehtävänantoon tai yhteys on erittäin heikko. Sisältöaineokset eivät ole tehtävänannon eivätkä tehtäväkohtaisen sisältökuvauksen mukaisia. Abstraktiotaso on matala, tehtävän kannalta tarpeellisia käsitteitä ei ole käytetty, tai niitä on käytetty väärin.</p>	<p>Vastausta on kokonaisuudessaan erittäin vaikea ymmärtää. Se on heikosti muotoiltu, sekava ja jäsentymätön. Luettelomuotoinen vastaus on puutteellinen ja epämääräisesti muotoiltu.</p>